

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ**

**Гж.бр.1482/24
30.07.2024. године
Н и ш**

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, у већу састављеном од судија Соње Симоновић Стојановић, председника већа, Јадранке Митровски и Горана Контића, чланова већа, у правној ствари тужиоца мал. АА из ... , ул. ... бр. ..., чији је зак. заступник мајка ББ, чији је пуномоћник Ирена Ђурић, адвокат из ... , против туженог Основна школа „ВВ” из ..., ул...., коју заступа пуномоћник Иванка Тодоров, адвокат из ... , ради накнаде нематеријалне штете, вредност предмета спора 500.000,00 динара, одлучујући о жалби тужне изјављеној против пресуде Основног суда у Нишу, 29П.бр.6788/19 од 19.10.2023. године, у седници већа одржаној дана 30.07.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужиоца мал. АА из ... и туженог Основне школе „ВВ” и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Нишу, 29П.бр.6788/19 од 19.10.2023. године.

Образложење

Побијаном пресудом ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев мал. тужиоца АА из ... , чији је законски заступник мајка ББ, обавезује се тужена Основна школа „ВВ” да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због задобијене повреде главе дана 18.09.2018. године у укупном износу од 180.000,00 динара и то: на име физичких болова износ од 100.000,00 динара и на име претрпљеног страха износ од 80.000,00 динара, све са законском затезном каматом од дана 19.10.2023. године као дана пресуђења па до коначне исплате, у року од 15 дана од пријема пресуде, под претњом принудног извршења, док се део тужбеног захтева којим је мал тужилац тражио већи износ од досуђеног а до траженог износа од 150.000,00 динара на име претрпљених физичких болова и већи износ од досуђеног а до траженог износа од 100.000,00 динара на име претрпљеног страха одбија као неоснован. Ставом другим одбија се тужбени захтев мал. тужиоца АА из ... , чији је законски заступник мајка ББ којим је тражио да се обавезе тужена Основна школа „ВВ” да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због кршења забране злоупотребе и занемаривања у укупном износу од 250.000,00 динара и то: на име душевних болова због повреде права детета на сигурну и безбедну средину исплати износ од 150.000,00 динара и на име страха исплати износ од 100.000,00 динара, као неоснован. Ставом трећим обавезује се тужена да мал. тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 296.050,00 динара, у року од 15 дана по пријему пресуде.

Против наведене пресуде жалбе су, благовремено, изјавили:

Тужилац, мал. АА, побијајући одбијајући део става првог и став други и трећи изреке из свих законом предвиђених разлога са предлогом да се првостепена пресуда преиначи у смислу жалбених навода или да се укине и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак и суђење.

Тужени побијајући усвајајући део став првога и став трећи изреке из свих законом предвиђених разлога са предлогом да се првостепена пресуда преиначи у смислу жалбених навода.

На изјављену жалбу туженог, мал. тужилац је доставио одговор са предлогом да се жалба туженог одбије као неоснована.

Апелациони суд је у смислу одредбе чл. 386 ЗПП (Службени Гласник РС бр. 72/11, 49/13, 74/13 и 55/14), размотрио жалбене наводе, побијану пресуду и спис предмета па је нашао да жалбе странака нису основане. Нема ни битне повреде из чл. 374 ст. 2 тач. 12 ЗПП, на коју се жалбом указује, јер пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати, изрека је јасна и разумљива и није у супротности са разлозима датим у образложењу и са изведеним доказима.

Првостепени суд је правилно и потпуно утврдио чињенично стање и на тако утврђено чињенично стање правилно је применио материјално право, када је одлучио као у изреци побијане пресуде, о чему је дао довољне и правилне разлоге које у свему прихвата и Апелациони суд.

Према утврђеном чињеничном стању мал. тужилац је као ученик првог разреда био жртва вршњачког насиља трећег степена, када су га истукли другови из разреда, ГГ и ДД тако што га је ГГ држао, а ДД ударао песницом у главу, а коленом у пределу гениталија. У тренутку инцидента, деца су била сама у учионици без надзора учитеља, који је по сопственој изјави, датој у својству сведока био у ходнику. Након наставе, око 10.50 часова мајка је преузела мал. тужиоца у школи и одвела га у Дом здравља, одакле је упућен на преглед у КЦ Ниш. Након наношења телесне повреде у школи је 19.09.2018. године одржан састанак и донето је решење о појачаном васпитном раду заведено под бројем ... од 04.10.2018. године по ком решењу је разредни старешина требало да спроведе индивидуални план заштите. Дана 01.10.2019. године, мал. АА је са часа упућен да, у пратњи дечака који га је раније злостављао, оде код психолога. АА је од стране психолога испитиван без присуства законског заступника, све док дете није изашло до тоалета и позвало мајку, жалећи се на мучнину. Од критичног догађаја мал. АА одбијао је да иде у школу, из ког разлога га је ординирајући лекар ослободила наставе због болести и упутила у КЦ Ниш, Центар за заштиту менталног здравља. Из извештаја лекара од 07.10.2019. године утврђује се да је дете изјавило да се плаши психолога и деце која га омаловажавају, те је препоручена заштита деце од вршњачких сукоба, заштита од стресних ситуација, помоћ у социјализацији, али и да је адекватног развоја за свој узраст. У вези самог догађаја учитељ се изјаснио да нико од деце, па ни мал. АА није пријавио никакав проблем, било какву повреду или неуобичајену ситуацију. За повреду мал. АА он је сазнао тек у поподневним часовима, негде око 18 часова, када се мајка, овде законски заступник мал. АА обратила социологу школе и рекла шта се догодило, односно како је то мал. АА испричао лекару који га је прегледао, након чега је он у вечерњим сатима обавестио родитеље мал. деце за коју се претпостављало да су учествовали у тучи. Следећег дана, 19.09.2018. године, одржан је час одељењског старешине у одељењу прво четири у

присуству педагога и школског полицајца, а на истом се није могло утврдити ко је учесник догађаја, јер су деца тврдила да нису ништа видела. Одржан је и састанак са родитељима мал. претпостављених учесника догађаја у присуству учитеља, педагога, психолога и школског полицајца (договорено је да психолог школе обави разговор са учесницима догађаја након што мал. АА почне поново да похађа наставу). Истог дана одржан је састанак Тима за заштиту деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у школи, обављен је разговор психолога школе са родитељима мал. АА. Дана 20. и 21.09.2018. године обављени су разговори са потенцијалним учесницима догађаја са психологом школе, на којима су они негирали да су учествовали у инцидентном догађају. Дана 23.09.2018. године учитељ је обавио кућну посету мал. АА. Дана 02.10.2018. године, по доласку мал. АА у школу, обављен је разговор психолога са њим у присуству његове мајке када је АА испричао шта се догодило. Дана 03.10.2018. године обављени су поново разговори психолога са потенцијалним учесницима догађаја, на којима су они признали да су учесници догађаја и описали шта се догодило. Дана 03. и 04.10.2018. године обављени су индивидуални саветодавни разговори са мајкама ученика ДД и ГГ који су учествовали у догађају. Дана 04.10.2018. године одржан је састанак Тима за заштиту деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у школи, када је констатовано да се ради о трећем нивоу насиља. Договорено је да се одмах покрене појачан васпитни надзор са ученицима и то са децом која су вршила насиље план промене понашања, а са дететом које је трпело насиље план заштите. Такође је одлучено да се против ДД и ГГ покрене дисциплински поступак. Дана 04.10.2018. године учитељ је предао захтев за покретање васпитно дисциплинског поступка против ученика ДД и ГГ. Дисциплински поступак је покренут дана 10.10.2018. године, с тим што је исти обустављен 30.10.2018. године, из разлога што је појачан васпитни рад са ДД и ГГ почео да даје резултате. Појачан васпитни рад је спровођен у периоду од 04.10.2018. године до 31.01.2019. године. Више се нису понављале инцидентне ситуације. Тужени је обавестио школску управу о свему што се догађало, а такође је одмах обавештен и школски полицајац. Центар за социјални рад није обавештен из разлога што су родитељи свих ученика сарађивали. Дана 01.10.2019. године мал. АА је са часа упућен да оде код школског психолога јер је учитељ посумњао да би можда требало нешто учинити као би дете постизало боље резултате, где је испитиван без присуства законског заступника, све док није изашао до тоалета и позвао мајку жалећи се на мучнину. Након тога, законска заступница је дошла у школу, имала вербални сукоб са психологом и инсистирала на пријему од стране директора у вези ког догађаја је школа поднела пријаву против законске заступнице након чега је од стране ПУ Ниш поднет захтев за покретање прекршајног поступка против ње. И о овом догађају је обавештено Министарство просвете дописом од 04.10.2019.године. Из налаза и мишљења вештака судске медицине др Миодрага Здравковића из ... од 05.01.2021. године, који је дат након непосредног прегледа и увида у медицинску документацију, утврђено је да је закључак вештака да је мал. тужилац, дана 18.09.2018. године, задобио повреде у виду крвних подлива коже лица (лево чеоно и слепоочно и у пределу десног образа). Наведене повреде нанете су вишеструким дејством тупине механичког оруђа у повређене делове лица, дакле, могуће у време и на начин како се то у подацима наводи. У време настанка су појединачно и збирно представљале лаку телесну повреду. Вештак је детаљно описао врсту, обим природу и локализацију задобијених повреда уз процену степена и интензитета физичких болова и претрпљеног страха уз констатацију да сама природа и обимност тада насталих повреда не подразумева заостајање трајних или повремених физичких болова а да страх који је доживљаван у време повређивања и трпљен у току лечења према расположивој медицинској документацији и налазу при прегледу именованог није оставио последице у смислу његове душевне поремећености. Из налаза и мишљења вештака медицинске струке за област дечије психијатрије др Душице Ранђеловић утврђено је да је на основу документације у списима предмета, као и на основу прегледа у виду

непосредног разговора са мал. тужиоцем и са мајком мал. тужиоца, вештак мишљења да је немили догађај од 18.09.2018. године у школи „ВВ” у ..., за време малог одмора, код мал тужиоца који је тада имао 7 година изазвао акутну реакцију на тежак стрес, у виду страха јаког интензитета, да су се јавили и соматски (телесни) знаци лакшег потреса мозга, а што је било праћено симптомима, као што су: мука, мучнина, нагон на повраћање, главобоља, вртоглавица, бледило лица, надув на глави, велики отоци на лицу, тј очију, због чега није могао да види, а који су директно последица механичког јаког ударања по глави и телу од 18.09.2018. године. У том временском периоду, мал тужилац имао је и лакши потрес мозга, као последицу јаког механичког ударања по глави и телу од страна другова. Вештак је нашла и да је у том временском периоду било добро за мал тужиоца то што је мировао у кућним условима и добијао подршку од својих укућана, осећао се заштићеним и вољеним и могао лакше да преброди стресну ситуацију у себи и јак страх, који је тада имао, тако да она није прешла у посттрауматски стресни поремећај, што је по мишљењу вештака било добро и позитивно у психичком (душевном) погледу за мал. тужиоца. На дечака је позитивно деловала и промена школе, сада похађа школу „ЂЂ”, где се осетио прихваћеним и подржаним и што му је дало додатну психичку сигурност да настави школске обавезе без икаквих последица из периода од 18.09.2018. године до 02.10.2018. године. Изјашњавајући се на примедбе овај вештак је навео да у приложеној медицинској документацији није наведена дијагноза потреса мозга али да су мал. тужиоца прегледали педијатар и офталмолог и дечији хирурга, а да ову дијагнозу може констатовати само неуролог и дечији неурохирург. Такође је навела да је радила на одељењу дечије неуропсихијатрије Клинике за заштиту менталног здравља где су долазили пацијенти са клиничком сликом потреса мозга коју су дијагностиковали и лечили те да су сви симптоми, које је мал.тужилац имао, упућивали на то да је претрпео лакши потрес мозга. У погледу постојања трајне последице због претрпљеног страха појаснила је да се иста може јавити у виду посттрауматског стресног синдрома који се јавља у року од 3 до 6 месеци након трауматског догађаја што се код АА није десило и што је добро за њега, те свакако сматра да нема трајних последица претрпљеног страха. Вештак је такође навела да је узела у обзир догађај од 02.10.2019 године, када је АА упућен код психолога школе, и на основу стања у списима, интервјуа АА као и клиничке анамнезе може да каже да је АА дете са високим количником интелигенције и са добрим когнитивним функцијама, али да је и сам психо тест од стране клиничког психолога показао је да њему мањка социјална интелигенција и да је у социјалним интеракцијама слабији.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев мал. тужиоца налазећи да су испуњени услови предвиђени одредбом чл. 167 ст. 1 и чл. 200 Закона о облигационим односима и одлучио као у изреци ове пресуде, дајући разлоге које прихвата и Апелациони суд.

Жалбеним наводима мал. тужилац понавља да суд није правилно ценио да су мал. ученици, који су извршили најтежи степен вршњачког насиља за мање од месец дана, по поступању школе постигли промене у понашању, што је неодрживо те да у том смислу није правилно цењен ни исказ сведока ЕЕ, школског психолога да са децом мора да се ради целе године да би она постигла напредак у понашању и учењу. Чињеница да је поступак покренут 04.10.2018.године и окончан 30.10.2018.године указује на пропуштање школе која је дисциплински поступак покренула само форме ради и само зато што је мал.тужилац био код лекара и постојала је медицинска документација. Понашање мал.починилаца се није променило јер је сам учитељ потврдио да мал. ДД зна понекад да користи по неку ружну реч а суд није ценио ни исказ учитеља да се мал.тужилац понекад жали да га је неко гурнуо у пролази чиме занемарује његове притужбе које су га обесхрабриле. Осим наведеног није цењено ни да извештај о мал тужиоцу обилује

наводима о његовом слабом напредовању у учењу те се тако план подршке жртви претворио у етикетање мал тужиоца као ученика који има потешкоће у учењу, што је у супротности са извештајем да мал тужилац има интелигенцију изнад просека за свој узраст. Осим наведеног, није правилно извршена ни оцена претрпљене повреде јер суд налази да се ради о лакој телесној повреди. Такође је погрешан и закључак суда да чињеница да је школа донела неке одлуке и саставила исправе и извештаје утиче на чињеницу да је дошло до повреде права детета јер је суд пропустио да утврди да ли је дошло до омаловажавања малолетног тужиоца, да ли је било стигматизације и да ли је школа учинила адекватне напоре да се тужилац осећа достојанствено и сигурно у школи.

Оспоравајући првостепену пресуду тужени указује да је школа вршила надзор на начин на који је обавезана, да је учитељ био присутан све време, осим када је изашао у ходник испред саме учионице, да школа има дежурног полицајца и да је тиме испунила све што се тиче надзора. Такође, од почетка школске године протекло је две недеље, што је недовољно време да се васпитно делује на децу већ су деца показала онај облик понашања који су донела из породице или ранијег васпитног окружења тако да школа не може сносити последице и одговорност за такве васпитне пропусте. Осим наведеног, предметна школа има преко 1000 ученика па је сасвим немогуће у сваком тренутку обезбедити надзор над сваким учеником појединачно јер нема толико особља.

Одредбом чл.155 Закона о облигационим односима предвиђено је да је штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и доношење другог физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета). Одредбом чл.167 ст.1 ЗОО предвиђено је да за штету коју другом проузрокује малолетник док је под надзором старатеља, школе или друге установе, одговара старатељ, школа, односно друга установа, осим ако докажу да су надзор вршили на начин на који су обавезни или да би штета настала и при брижљивом вршењу надзора.

Чланом 3 ст.1 Закона о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 - др. закон, 6/2020, 129/2021 и 92/2023), прописано је да свако лице има право на образовање и васпитање, да су држављани Републике Србије једнаки у остваривању права на образовање и васпитање, као и да лице са сметњама у развоју и инвалидитетом има право на васпитање и образовање које уважава његове образовне и васпитне потребе у систему образовања и васпитања, уз појединачну односно групну додатну подршку у настави и учењу или у посебној васпитној групи или школи, у складу са овим и посебним законом. Члан 7 ст.1 тачк.1 и чл.8 ст.1 тачк.2, 8, 13 и 15 истог закона, прописује да систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле једнакост и доступност остваривања права на образовање и васпитање засновано на социјалној правди и принципу једнаких шанси без дискриминације а међу основним циљевима образовања и васпитања, су и обезбеђивање подстицајног и безбрижног окружења за целовит развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу; пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима; развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства и развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости. Одредбом чл.79 ст.2 Закона о основама система образовања и васпитања, који је био на снази у време када се догађај десио, прописано је да су установа, односно запослени у установи дужни да обезбеде остваривање права детета и ученика, а између осталог и права под тач.4 овог става, на заштиту од дискриминације, насиља, злостављања

и занемаривања. Одредбом члана 110. став 1. овог закона прописана је забрана дискриминације и одређено је да су у установи забрањене дискриминација и дискриминаторско поступање, којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе, као и чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националне припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације. Одредбом чл.111 ст.1, 3, 6 и 7 истог закона предвиђена је забрана физичког, психичког, социјалног, дигиталног и сваког другог насиља, злостављања и занемаривања запосленог, детета, ученика, одраслог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у установи. а под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета, ученика и одраслог, при чему се под физичким насиљем, у смислу овог закона, сматра: физичко кажњавање детета, ученика или одраслог од страна запосленог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у установи; свако понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика, одраслог или запосленог; насилно понашање запосленог према детету, ученику или одраслом, као и ученика и одраслог према другом ученику, одраслом или запосленом, док се под психичким насиљем, у смислу овог закона, сматра понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства. Сходно одредби чл. 135 ст. 6 и 7 истог закона, стручне послове на унапређивању васпитно-образовног рада у предшколској установи обављају педагог и психолог и други стручни сарадници, у складу са посебним законом а стручне послове у школи обавља стручни сарадник: психолог, педагог и библиотекар, при чему су задаци стручног сарадника у складу са одредбом чл.138 ст.1 тачк.2 да у оквиру своје надлежности, ради на: праћењу, подстицању и пружању подршке укупном развоју детета и ученика у домену физичких, интелектуалних, емоционалних и социјалних капацитета и предлагању мера у интересу развоја и добробити детета.

Република Србија је 1990. године ратификовала Конвенцију о правима детета, која у члану 28. прописује да дете, поред осталог, има право на образовање и да је држава дужна да осигура обавезно и бесплатно основно образовање за све, да омогући да образовне и стручне информације и савети буду доступни свој деци и предузме мере за редовно похађање школе и смањење стопе напуштање школе. Чланом 29. став 1. Конвенције о правима детета дефинисани су циљеви образовања тако што је прописано да образовање детета треба да буде усмерено на свеобухватан развој пуног потенцијала детета, уз развијање поштовања људских права, појачан осећај идентитета припадности и његову или њену социјализацију и интеракцију са другима и са окружењем. Општим коментаром број 1. Комитета за права детета појашњен је члан 29. став 1. Конвенције, тако што је, између осталог, наведено да образовање треба да буде усмерено на дете, прилагођено детету и да омогућава његово или њено оснаживање. образовање на које свако дете има право јесте оно које је осмишљено тако да развије код детета животне

вештине, да ојача дететову способност да ужива читав низ људских права и да утиче на стварање културе прожете одговарајућим вредностима људских права. Комитет за права детета напомиње да наставни план мора да буде у директној вези са дететовим потребама, као и да потпуно узме у обзир дететове способности које се развијају. Наставне методе, стога, треба да се прилагоде различитим потребама различите деце. образовање треба да тежи томе да обезбеди да свако дете савлада основне животне вештине и да ниједно дете не изађе из школе, а да није опремљено за суочавање са изазовима са којима се може очекивати да ће се суочити у животу.

Уставна забрана дискриминације ближе је разрађена Законом о забрани дискриминације, којим је дискриминација дефинисана као свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а која се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу и чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима. Одредбама члана 6. прописано је да непосредна дискриминација постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољнији положај. Даље је одредбама члана 19. прописано да свако има право на предшколско, основно, средње и високо образовање и стручно оспособљавање под једнаким условима, у складу са законом, као и да је забрањено лицу или групи лица, на основу њиховог личног својства, отежати или онемогућити упис у васпитно-образовну установу или искључити их из ових установа, отежати или ускратити могућност праћења наставе и учешћа у другим васпитним, односно образовним активностима, разврставати ученике по личном својству, злостављати их и на други начин неоправдано правити разлику и неједнако поступање према њима.

Штетни догађај се десио дана 18.09.2018. године па је стога првостепени суд правилно ценио навод школе, да две недеље од почетка школске године, у којој је мал.тужилац пошао у први разред, не представљају довољно време за васпитни рад са децом и да су деца донела облике понашања из породице или ранијег васпитног окружења. Међутим, догађај се десио за време школског одмора у туженој ОШ „ВВ” у ..., у одељењу првог разреда, између првог и другог часа, у одсуству учитеља, док су мал. тужилац и два ученика из истог разреда, која су га држала и ударала, услед чега је мал тужилац задобио лаку телесну повреду, били под надзором школе, што упућује на испуњеност општег услова за примену одредбе чл.167 ст.1 ЗОО. За време часа као и за време одмора, ученици треба да су под сталним надзором, а пропуштањем овог надзора ствара се основ за накнаду штете, коју би претрпели уколико им ту штету проузрокује други ученик који је под сталним надзором школе, те у том случају школа одговара по принципу претпостављене кривице. Та претпоставка је оборива, јер се школа може ослободити одговорности ако докаже да је надзор вршила на начин на који је обавезна или да би штета настала и при брижљивом вршењу надзора. Истицање тужене школе, да су деца била под надзором учитеља, који је у моменту догађаја био у ходнику а не у учионици, без обзира да ли је разлог оправдан или не, као и да има дежурног учитеља и

школског полицајца, којима се нико од ученика није обратио у тренутку када се догађај десио, па ни после, не ослобађа школу одговорности, нити доказује да је школа надзор вршила на начин на који је обавезна нити да би штета настала и при брижљивом вршењу надзора, нарочито у ситуацији када се ради са децом којој је то први сусрет са школом и другачијим окружењем од оног на које су навикла у својим породицама. У конкретном случају, иако су прописане мере у складу са Законом о основама система образовања и васпитања ("Сл. Гласник РС" бр. 88/2017 и 27/2018-др. закон), тужена је пропустила да исте спроведе код чињенице да у моменту предметног догађаја учитељ није надгледао децу.

Чињеница да је поступак у школи покренут следећег дана, указује да је школа приступила својим обавезама у складу са законом јер је дана 19.09.2018.године, одржан час одељенског старешине у присуству педагога и школског полицајца, дана 20. и 21.09.2018.године обављени су разговори са потенцијалним учесницима догађаја са психологом школе, дана 23.09.2018.године учитељ је обавио кућну посету мал. АА а дана 02.10.2018.године обављен је разговор психолога са мал. АА у присуству његове мајке. Даном 03.10.2018.године обављени су поново разговори психолога са потенцијалним учесницима догађаја, на којима су они признали да су учесници догађаја и описали шта се догодило. Даном 03. и 04.10.2018.године обављени су индивидуални саветодавни разговори са мајкама ученика ДД и ГГ који су учествовали у догађају. Даном 04.10.2018.године одржан је састанак Тима за заштиту деце од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у школи, када је констатовано да се ради о трећем нивоу насиља. Такође, даном 04.10.2018.године учитељ је покренуо појачан васпитни рад са свом тројицом ученика и предао захтев за покретање васпитно дисциплинског поступка против ученика ДД и ГГ а дисциплински поступак је покренут даном 10.10.2018.године, с тим што је исти обустављен 30.10.2018.године, из разлога што је појачан васпитни рад са ДД и ГГ почео да даје резултате. Појачан васпитни рад је спровођен у периоду од 04.10.2018.године до 31.01.2019.године и исти је успешно завршен. Више се нису понављале инцидентне ситуације, у овом периоду више није било недоличног и непримереног понашања и лошег односа према вршњацима. Тужени је, у складу са Правилником о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Сл. гласник РС бр. 30/2010), обавестио школску управу о свему што се догађало, а такође је одмах обавештен и школски полицајца. Стога су неоснованим оцењени наводи жалбе мал. тужиоца да је школа дисциплински поступак покренула само форме ради и само зато што је мал. тужилац био код лекара и постојала је медицинска документација те да се понашање мал. починилаца није променило јер за овакве тврдње у току поступка нису предложени докази. Школа није својим поступањем ставила мал.тужиоца у неповољнији положај у односу на друге ученике а оцена предузетих мера, с аспекта стручног и педагошког рада није у надлежности суда већ других државних органа.

Неоснованим је оцењен и жалбени навод да извештај о мал. тужиоцу обилује наводима о његовом слабом напредовању у учењу те да се на тај начин план подршке жртви претворио у етикетирање мал. тужиоца као ученика који има потешкоће у учењу, код чињенице да је из извештаја школе упућеног Министарству а и из исказа школског психолога утврђено да је мал. тужилац на тестирању за полазак у први разред показао недовољну интелектуалну и социо-емоционалну зрелост за полазак у школу, када је обављен разговор са мајком и заказано ретестирање за август месец, на које се мајка и дете нису одазвали, а дечак је ипак кренуо у редовну наставу, да би потом, због запажања учитеља исти био упућен код психолога ради разговора јер су уочене потешкоће у предметима српски језик, математика и Свет око нас, уз закључак да је напредовање

наведеног ученика могуће уз већу помоћ и евентуално израдом индивидуалног плана рада. Међутим, до израде овог индивидуалног образовног плана није дошло а у међувремену је дошло и до промене школе. Из исказа учитеља и школског психолога, датих у првостепеном поступку, утврђује се да је, због праћења рада и напретка мал.тужиоца, учитељ поступио у складу са својим овлашћењима али и обавезама, пославши га код школског психолога чији је један од основних задатака управо учествовање у праћењу и подстицању развоја ученика при чему се он користи психолошком проценом и применом стандардизованих психолошких метода како би проценио ученикове могућности: психофизичке спремности за полазак у школу, као и касније, током школовања, проблеме с пажњом и концентрацијом, планирање времена, мотивацију и сл.) и помаже ученицима у постизању бољег школског успеха, али исто тако препознаје и даровите ученике и развија програме за подстицање њихових способности. Ове задатке психолог може вршити у индивидуалном или групном раду са ученицима и кроз сарадњу са другим наставницима и родитељима, при чему је неопходна сарадња свих. Дакле из наведеног се може закључити да је свакодневни задатак школског психолога првенствено праћење и спровођење процене ученика и пружање како индивидуалних тако и групних разговора са ученицима а затим рад са родитељима и наставницима, при чему ученици долазе самостално или по препоруци родитеља или одељењских старешина на разговор, што не искључује могућност да се разговор обави са дететом и без присуства родитеља јер се и само дете према наведеном може јавити психологу уколико има било какав проблем у школи или кући.

Чланом 2 ст.1 тач.1 и ст.2 Правилника о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање ("Сл. гласник РС", бр. 76/2010) прописано је да право на ИОП има дете и ученик који има потребу за додатном подршком у образовању и васпитању због тешкоћа у приступању, укључивању, учествовању или напредовању у васпитно-образовном или образовно-васпитном раду, ако те тешкоће утичу на остваривање општих исхода образовања и васпитања, а нарочито ако дете, односно ученик ако има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења или проблема у понашању и емоционалном развоју) али и ученик са изузетним способностима који стиче основно и средње образовање и васпитање. Стога је неоснованим оцењен жалбени навод мал. тужиоца да је он стигматизован помињањем индивидуалног програма рада код чињенице да је и судски вештак медицинске струке за област дечије психијатрије др Душице Ранђеловић, дајући изјашњење на примедбе на налаз, закључила да је АА дете са високим количником интелигенције и са добрим когнитивним функцијама, али да је и сам психо тест од стране клиничког психолога показао је да њему мањка социјална интелигенција и да је у социјалним интеракцијама слабији. У наведеној ситуацији, понашање школе се не може окарактерисати као покушај омаловажавања, нити се може закључити да се у конкретном случају деловало мимо овлашћења која прописује закон и наведени правилник, а не може се ни закључити да је помињање индивидуалног образовног плана било у сврху омаловажавања већ у сврху помагања превазилажења уочених тешкоћа у савладавању градива и као такво је прописано позитивним прописима и пратећим правилницима. Осим наведеног, понашање школе није у супротности са одредбом члана 29 став 1 Конвенције о правима детета и Општим коментаром број 1. Комитета за права детета којим је појашњен члан 29 став 1 Конвенције према коме образовање треба да буде усмерено на дете, прилагођено детету и да омогућава његово или њено оснаживање а да наставни план мора да буде у директној вези са дететовим потребама, као и да потпуно узме у обзир дететове способности које се развијају при чему наставне методе треба да се прилагоде различитим потребама различите деце.

Ни жалбени навод да је школа, иако је донела неке одлуке и саставила исправе и извештаје, ипак повредила права мал. тужиоца као детета јер га је омаловажавала и стигматизовала нису оцењени основанима из свих напред наведених разлога јер је првостепени суд ценио сву достављену документацију из које је закључио да је ипак дошло до напора да се мал. тужилац осећа добро у школи. Чињеница да је приликом вербалног сукоба законске заступнице са школским психологом дошло до покушаја указивања на одређене проблеме од стране школског психолога, коме је учитељ упутио мал. тужиоца, и помињање Индивидуалног образовног плана не значи аутоматски да је тиме мал. тужилац омаловажен имајући у виду напред наведене законске прописе и чињеницу да је мал. тужилац пошао у школу иако је школски психолог саветовао ретестирање, као и чињеницу да је вештачење у судском поступку указало у психо тесту датом од стране клиничког психолога да мал. тужиоцу мањка социјална интелигенција и да је у социјалним интеракцијама слабији што се може подвести под цитирану одредбу чл.2 ст.1 тач.1 Правилника о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање.

У вези са наведеним, разговор школског психолога без присуства мајке представља уобичајен рад школских психолога и педагога са децом, за који није потребно тражити дозволу родитеља али који се о томе ипак обавештавају. Родитељи се укључују у разговор ако се установи да је детету потребна стручна помоћ а сагласност родитеља је потребна једино ако се деси експесна ситуација па дете треба да даје одређену изјаву или да се примени одређена рестриктивна мера односно када је неопходно радити на проблематичној ситуацији у дужем периоду. У конкретном случају радило се о разговору детета у складу са обавезама школског психолога да прати мал.тужиоца.

Чланом 200. Закона о облигационим односима, прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањена животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх, суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству. Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Првостепени суд је правилно ценио критеријуме прописане одредбом чл. 200 ЗОО, а од којих зависи основаност тужбеног захтева за накнаду нематеријалне штете и то у виду сатисфакције за повређено добро. Приликом досуђења накнаде образложене су околности од којих зависи право на накнаду нематеријалне штете, значај повређеног добра и циља коме накнада служи, а све у смислу чл. 200 ЗОО. Првостепени суд је приликом одмеравања висине накнаде нематеријалне штете имао у виду повреду коју је мал.тужилац претрпео а затим одредио правичну накнаду за претрпљену нематеријалну штету, те су у том смислу неосновани жалбени мал.тужиоца да првостепени суд погрешно цени телесне повреде које је претрпео малолетни тужилац код чињенице да су ове повреде окарактерисане као лаке телесне повреде од стране ангажованих судских вештака, имајући у виду да су исти ангажовани баш из разлога што суд не поседује потребна знања на основу којих би ценио о кавом типу повреда се ради.

Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе странака па је нашао да се њима

само оспорава и коментарише заузето правно схватање првостепеног суда, чиме се законитост одлучивања првостепеног суда не доводи у сумњу, нити се утиче на другачије одлучивање у овој правној ствари, па како се ни осталим жалбеним наводима не доводи у сумњу правилност утврђеног чињеничног стања, ни правилност примене материјалног права, то их суд, није посебно образлагао већ је жалбе странака одбио као неосноване, а пресуду потврдио.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка сходно одредби чл.153 и 154 ЗПП.

Из напред изложених разлога, применом чл.390. ЗПП, одлучено је као у изреци пресуде.

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, дана 30.07.2024. године, Гж.бр.1482/24

**Председник већа-судија,
Соња Симоновић Стојановић**

**Тачност преписа потврђује
управитељ судске писарнице**